

FOCUS · Les exportacions espanyoles i la desacceleració del comerç mundial

El comerç mundial no creix com abans. Entre el 2000 i el 2007, el volum de comerç global va avançar a un ritme mitjà anual del 7,4%, més de pressa que el 3,3% del PIB mundial. Però, en l'escenari sorgit després de la Gran Recessió, els papers s'han invertit i el volum de comerç creix menys que el PIB: el 3,0%, enfront del 3,3% del període 2012-2016. Ara com ara, les exportacions espanyoles s'han salvat de la crema i han mantingut un ritme d'avanç molt notable (en volum, el 4,7% el 2000-2007 i el 4,4% el 2012-2016). D'aquesta manera, el saldo corrent es va situar al voltant del 2,0% del PIB el 2016. El 2017 i el 2018, aquest saldo positiu es veurà reduït per la pujada del preu del petroli. S'afegirà a això una desacceleració més intensa de les exportacions que secundarà la desacceleració del comerç mundial? La resposta és que hi ha raons per esperar que, contra vent i marea, l'evolució de les exportacions espanyoles continuï sent relativament bona.

El creixement de les exportacions de béns¹ es pot descompondre en tres factors. El primer, la demanda global; el segon, la composició geogràfica de la destinació de les exportacions, i, finalment, els canvis en la competitivitat. El primer factor, la demanda mundial (definida com el creixement de les importacions globals), és quantitativament el més important i és exogen, així que, contra aquesta marea, es pot fer ben poc. No obstant això, la composició geogràfica i la competitivitat també tenen el seu pes, i, sobre ells, sí que es pot actuar.

Una bona distribució geogràfica consisteix a exportar més als països on les importacions creixen més. És a dir, es tracta que el pes de les exportacions espanyoles sigui elevat als països on les importacions creixen més que el comerç global.² No obstant això, en els últims anys, el factor geogràfic ha jugat en contra: en termes agregats, va restar 0,8 p. p. al creixement exportador el 1990-1999; 0,6 p. p. el 2000-2007, i 0,9 p. p. el 2012-2015. Aquests resultats indiquen que les exportacions espanyoles es concentren en mercats que creixen menys que el comerç mundial.

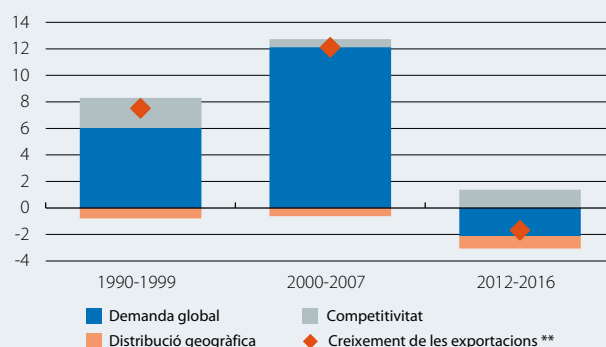
Per zones geogràfiques, la composició desfavorable és deguda, sobretot, a l'elevat pes de les exportacions espanyoles amb destinació a la zona de l'euro. En concret, representen el 50,9% del total, un percentatge molt superior a la quota global (del 23,4%). Tenint en compte el menor creixement de les importacions de la zona de l'euro en relació amb la mitjana mundial, no és estrany que la falta de

diversificació geogràfica fora de la zona de l'euro penalitzi el desenvolupament de les exportacions espanyoles. L'altre gran llast és l'escassa presència d'Àsia com a destinació de les exportacions espanyoles: el 4,1% del total, que contrasta amb el 10,0% que representa en el total de les exportacions alemanyes i franceses. Considerant que el creixement a llarg termini de l'Àsia emergent és molt superior al de la zona de l'euro, un major pes de les exportacions espanyoles cap a aquesta regió tindria un efecte positiu. Per exemple, si passés de la quota del 4,1% actual al 10%, aportaria 0,5 p. p. al creixement de les exportacions espanyoles.

Finalment, el tercer component s'obté per la diferència entre el creixement observat de les exportacions espanyoles i els dos components comentats (demanda global i distribució geogràfica). Aquest residu, que recull canvis en la competitivitat (la capacitat de vendre a preus competitius productes que s'adaptin a les tendències de la demanda global), va aportar, de mitjana, 2,3 p. p. al creixement de les exportacions entre el 1990 i el 1999 (un terç del total). L'increment dels costos laborals unitaris que es va produir entre els anys 2000 i 2007 va reduir aquesta aportació a 0,6 p. p. Després de la Gran Recessió, aquesta tendència es va invertir i ha permès que l'aportació d'aquest factor al creixement de les exportacions es recuperés fins als 1,4 p. p. el 2012-2016.

Contribució al creixement de les exportacions espanyoles de béns *

Contribució anual mitjana en cada període (p. p.)

Notes: * Dades en dòlars corrents. ** Variació anual (%). S'exclou el període 2008-2011 a causa del col·lapse del comerç mundial.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'FMI.

1. La resta de l'article es basa en dades nominals (dòlars corrents) de l'FMI.
2. En concret, aquest factor es calcula com el creixement resultant de ponderar el creixement de les importacions de cada país de destinació pel pes que té en el total de les exportacions espanyoles menys el creixement de les importacions globals.